

Koulutuskuntayhtymä OSAOn

Konserniohje

Yhtymähallitus 21.9.2020 § 126

Yhtymäkokous 30.11.2020 § 26

Voimaantulo 1.1.2021

SISÄLLYS

1	Johdanto	3
1.1	Konserniin liittyvät käsitteet.....	3
1.2	Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite.....	4
1.3	Konserniohjeen soveltamisala.....	5
1.4	Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen.....	5
1.5	Konserniohjeen sitovuus.....	5
1.6	Konsernin ohjaus ja johtaminen.....	5
2	Tytäryhteisön ohjaaminen	6
2.1	Edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimissä.....	6
2.2	Velvollisuus hankkia kuntayhtymän kanta asiaan ennen päätöksentekoa.....	6
2.3	Tytäryhteisöjen tiedottamisvelvollisuus konsernijohdolle.....	7
2.4	Tytäryhteisöissä noudatettava henkilöstöpolitiikka.....	7
2.5	Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille.....	8
2.6	Konserniraportointi ja seuranta.....	8
2.7	Konsernivalvonta.....	8
2.8	Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tiedonsaanti.....	9
3	Sisäinen valvonta, riskienhallinta sekä sisäinen tarkastus	9
3.1	Sisäinen valvonta.....	9
3.2	Riskienhallinta.....	9
3.3	Sisäinen tarkastus.....	9
4	Konsernin toiminnan, talouden ja investointien suunnittelu sekä ohjaus	10
5	Konsernin sisäiset palvelut	10
5.1	Konsernin sisäiset hankinnat.....	10
5.2	Maksuliikenne ja rahoitus.....	11
5.3	Sijoitustoiminta.....	11
5.4	Takauksen ja vakuuden antaminen.....	11
6	Kuntayhtymän luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuksien turvaaminen	11
7	Viestintä	12
8	Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa	12

1 Johdanto

Tämän konserniohjeen tarkoituksena on tukea kuntayhtymä OSAOn konsernijohtamista ja omistajaohjausta siten, että konsernia voidaan johtaa ja ohjata yhtenäisellä ohjeella ja toimintaperiaatteella kuntayhtymän kokonaisueta huomioiden.

1.1 Konserniin liittyvät käsitteet

Tässä ohjeessa käytetään seuraavia termejä:

Kuntakonserni

Kuntayhtymän sekä yhden tai useamman juridisesti itsenäisen yhteisön muodostama taloudellinen kokonaisuus, jossa kuntayhtymällä yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa, on määräämisvalta yhdessä tai useammassa yhteisössä (tytäryhteisö).

Tässä ohjeessa kuntakonsernilla tarkoitetaan koulutuskuntayhtymä OSAOta sekä sen tytäryhteisöjä.

Omistajapolitiikka

OSAOn omistajapolitiikassa määritetään, missä kuntayhtymän on perusteltua olla omistajana ja sijoittajana. Omistajapolitiikassa asetetaan kriteerit, joilla arvioidaan omistuksen vaikuttavuutta ja kustannustehokkuutta. Omistajapolitiikan tavoitteena on tukea ja parantaa kuntayhtymän palvelutuotantoa sekä niiden tehtävien laadukasta ja taloudellista toteuttamista. Kuntayhtymän omistajapolitiikassa on kysymys omistajastrategian valinnasta sekä sen onnistumisen arviosta ja konserniohjauksesta, joka perustuu omistukseen liittyvän määräysvallan käyttöön.

Määräämisvalta

Määräämisvalta muussa yhteisössä syntyy, kun kuntayhtymällä on

- enemmän kuin puolet yhteisön kaikkien osakkeiden, jäsenosuuksien tai yhteisöosuuksien tuottamasta äänimäärästä tai
- yhtiöjärjestyksen, yhtiösopimuksen, yhdistyksen, säätiön tai niihin verrattavien sääntöjen nojalla oikeus nimittää tai erottaa enemmistö yhteisön hallituksen tai vastaavan toimielimen jäsenistä taikka enemmistö sellaisen toimielimen jäsenistä, joka nimittää hallituksen tai
- sopimuksen perusteella edellä selostettua vastaava määrämisvalta

Emoyhteisö

Konsernitiilinpäätöksen laativa kuntayhtymä eli koulutuskuntayhtymä OSAO

Tytäryhteisöt

Osakeyhtiöt, yhdistykset tai muut yhteisöt sekä säätiöt, joissa kuntayhtymällä yksin tai yhdessä muiden kuntakonserniin kuuluvien yhteisöjen kanssa on määräämisvalta.

Konserniyhteisöt

Emoyhteisö + tytäryhteisöt

Konsernijohto

Koulutuskuntayhtymän OSAOn konsernijohtoon kuuluvat yhtymähallitus, yhtymäjohtaja ja muut hallintosäännössä määrätyt viranomaiset. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa

omistajaohjauksen toteuttamisesta sekä konsernivalvonnan järjestämisestä, jollei hallintosäännössä toisin määrätä.

Konsernijohtaja

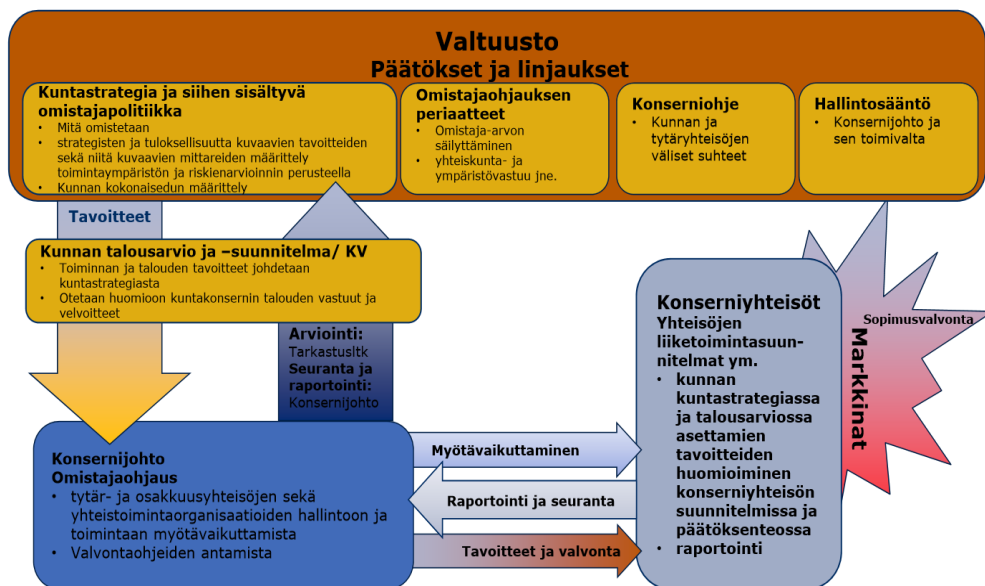
Koulutuskuntayhtymä OSAOn konsernijohtajana toimii kuntayhtymäjohtaja-rehtori.

Omistajaohjaus

Tarkoittaa toimenpiteitä, joilla kuntayhtymä omistajana tai jäsenenä myötävaikuttaa yhtiön tai muun yhteisön hallintoon ja toimintaan. Omistajaohjauksella on huolehdittava siitä, että kuntayhtymän tytäryhteisön toiminnassa otetaan huomioon kuntakonsernin kokonaisuus.

Konsernivalvonta

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtajan vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seuranta, analysointia ja raportointia.

Lähde: https://www.kuntaliitto.fi/sites/default/files/media/file/Kuvio1_Konsernikuva_30162017.pdf, 12.2.2020

1.2 Konserniohjeen tarkoitus ja tavoite

Tällä konserniohjeella luodaan edellytykset OSAO-konserniin kuuluvien tytäryhteisöjen omistajaohjaukselle kuntayhtymän tavoitteiden mukaisesti.

Emoyhteisöllä tarkoitetaan tässä yhteydessä koulutuskuntayhtymä OSAOta ja tytäryhteisöillä kuntalain 6 §:n mukaisesti kirjanpitolain mukaisia tytäryhteisöjä.

Konserniohjeen tavoitteena on

- yhdenmukaistaa OSAO-konsernin menettelytapoja,
- lisätä toiminnan läpinäkyvyyttä,
- parantaa kuntayhtymän tytäryhteisöistä saaman tiedon laatua ja

- tehostaa tiedonkulkua.

OSAO-konsernin omistajaohjauksesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä vastaavaan konsernijohtoon kuuluvat yhtymähallitus, kuntayhtymäjohtaja-rehtori, vararehtori ja talousjohtaja. Konsernijohto vastaa kuntakonsernissa konserniohjauksesta eli omistajaohjauksen toteuttamisesta ja konsernivalvonnan järjestämisestä yhtymäkokouksen päätösten mukaisesti.

1.3. Konserniohjeen soveltamisala

Tämä konserniohje koskee koulutuskuntayhtymä OSAOta ja sen tytäryhteisöjä. OSAO-konserniin kuuluvat koulutuskuntayhtymä OSAO ja sen 100 %:sti omistama tytäryhteisö OSAO Edu Oy (tilanne 31.12.2019).

1.4 Konserniohjeen käsittely ja hyväksyminen

Kuntalain 14 §:n mukaisesti yhtymäkokous päättää konserniohjeesta. Konserniohje tulee voimaan 1.1.2021.

Konserniohje käsitellään ja hyväksytään kuntayhtymän määräysvallassa olevien tytäryhteisöjen yhtiökokouksissa ja hallituksissa. Samalla tytäryhteisöt sitoutuvat konserniohjeen noudattamiseen kokonaisuudessaan. Asian käsittelystä tytäryhteisössä on toimitettava pöytäkirjanote yhtymähallitukselle.

1.5 Konserniohjeen sitovuus

Konserniohjetta noudatetaan konserniin kuuluvassa tytäryhteisössä, jollei sitä koskevasta lainsäädännöstä tai yhtiöjärjestyksestä tai säännöistä muuta johdu.

Omistajaohjausta käyttäessään kuntayhtymä ottaa huomioon yhteisöä koskevaan lainsäädäntöön sisältyvän yhteisön omistajien yhdenvertaisen kohtelun periaatteet. Omistajaohjausta ei saa käyttää siten, että yhteisön päätös tai toimenpide on omiaan tuottamaan yhteisön toiselle omistajalle tai muulle epäoikeutettua etua yhteisön tai yhteisön toisen omistajan kustannuksella (yhdenvertaisuusperiaate).

Konserniohje ei muuta tytäryhteisön tai kuntayhtymän johdon oikeudellista asemaa tai vastuuta. Konserniohjeen noudattamatta jättäminen voi kuitenkin johtaa vahingonkorvausvastuuseen, mikäli sen noudattamatta jättämisen seurauksena on merkittävää haittaa tai vahinkoa tytäryhteisölle tai omistajalle.

1.6 Konsernin ohjaus ja johtaminen

Konsernijohto, konsernijohtoon tehtävät sekä toimivalta on määritelty OSAOn hallintosäännössä.

Yhtymäkokous

- päättää kuntayhtymän ja konsernin toiminnan ja talouden keskeisistä tavoitteista sekä konserniohjauksen periaatteista,
- hyväksyy konsernitilinpäätöksen,
- hyväksyy konserniohjeen sekä
- päättää kuntayhtymän ja konsernin sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteista.

Yhtymähallitus

- vastaa omistajapolitiikan, omistajaohjauksen periaatteiden ja konserniohjeen kehittämisestä sekä valmistelusta yhtymäkokoukselle;
- vastaa omistajaohjauksen toteuttamisesta ja organisoii konsernijohtamisen ja konsernivalvonnan;
- määrää konsernijohtoon kuuluvien viranhaltijoiden tytäryhteisö- ja osakkuusyhteisökohtaisen työnjaon;
- antaa yhtymäkokoukselle puolivuositain raportin yhtiöiden tavoitteiden toteutumisesta ja taloudellisen aseman kehittämisestä sekä arvion tulevasta kehityksestä ja riskeistä;

- arvioi vuosittain omistajaohjauksen tuloksellisuutta kuntakonsernin kokonaisedun toteutumisen, riskienhallinnan sekä menettelytapojen kannalta ja teettää ulkopuolisen arvioinnin kerran valtuustokaudessa;
- käsittelee arvioinnin tulokset ja johtopäätökset yhtymäkokouksen puheenjohtajiston kanssa;
- seuraa ja arvioi yhtiöiden tavoitteiden toteutumista ja taloudellisen aseman kehitystä ja tekee niiden perusteella tarvittaessa esityksiä yhtymäkokoukselle;
- antaa kuntayhtymän ennakkokannan konserniohjeen edellyttämässä asioissa;
- vastaa tytäryhteisöjen hallitusten jäsenten nimitysprosessista;
- nimeää kuntayhtymän ehdokkaat tytäryhteisöjen hallituksiin sekä
- nimeää yhtiökokousedustajat ja antaa heille omistajaohjauksen edellyttämät toimintaohjeet

Kuntayhtymäjohtaja-rehtori (konsernijohtaja)

- johtaa yhtymähallituksen alaisena konsernipolitiikkaa,
- vastaa konserniohjeiden ja hallintosäännön mukaan johtajalle kuuluvista tehtävistä,
- seuraa kuntayhtymän omistajapolitiikan toteutumista
- raportoi tarvittaessa yhtymähallitukselle ja yhteisöille.

Tarkastuslautakunta

- arvioi yhtymäkokouksen asettamien toiminnallisten ja taloudellisten konsernia koskevien tavoitteiden asettelua ja toteutumista.

2 Tytäryhteisön ohjaaminen

2.1 Edustajat tytäryhteisöjen hallintoelimissä

Koulutuskuntayhtymä OSAO käyttää tytäryhteisöjen omistajana keskeistä päätösvaltaa valitessaan edustajia yhteisöjen päätöksentekoeleimiin. Edustajat päätöksentekoeleimiin valmistelee konsernijohto ja nimeää yhtymähallitus.

Osakeyhtiöissä osakkeenomistajat käyttävät päätösvaltaansa yhtiökokouksessa. Koulutuskuntayhtymä OSAOta yhtiökokouksessa edustavat yhtiökokousedustajat. Yhtymähallitus voi ohjeistaa yhtiökokousedustajia kokouksessa käsiteltävistä asioista koskien mm. hallituksen puheenjohtajan ja jäsenten valintaa. Yhtiökokousedustajien tulee olla konsernijohtoon tai -hallintoon kuuluvia viranhaltijoita, muita toimihenkilöitä tai luottamushenkilöitä, joilla on riittävä osaaminen ja kokemus ja jotka käyttävät osakkeenomistajan puhe- ja äänioikeutta.

Yhtymähallitus antaa tarvittaessa ohjeita konserniyhtiöiden hallintoelimissä kuntayhtymää edustaville henkilöille omistajan kannan ottamisesta käsiteltäviin asioihin. Koulutuskuntayhtymän nimeämien edustajien on toimittava yhtymäkokouksen asettamien tavoitteiden mukaisesti tytäryhteisöjen hallintoelimissä.

2.2 Velvollisuus hankkia kuntayhtymän kanta asiaan ennen päätöksentekoa

OSAO-konserniin kuuluvan tytäryhteisön on ennen omaa päätöksentekoaan selvítettävä yhtymähallituksen ennakkokäsitys asiaan silloin, kun päätettävä asia merkittävästi vaikuttaa yhteisön tai kuntayhtymän toimintaan ja taloudelliseen vastuuseen. Ennakkokäsitys hankitaan vapaamuotoisesti ja kirjallisesti.

Tytäryhteisön johdon tulee toimia huolellisesti ja yhtiön edun mukaisesti. Lopullinen päätösvalta ja vastuu erillistä kannanottoa koskevassa asiassa on aina yhtiön omalla päätöksentekotoimielimellä, vaikka yhtymähallituksen kannanotto päätettävään asiaan on hankittu ennen yhtiön päätöstä.

Tytäryhteisön hallituksen on hankittava yhtymähallituksen ennakkokäsitys seuraaviin toimenpiteisiin:

1. tytäryhteisön perustaminen
2. tytäryhteisön toiminta-ajatuksen muuttaminen, toiminnan tai juridisen rakenteen muuttaminen
3. asioihin, jotka olennaisilta osin poikkeavat kuntayhtymästrategiassa ja talousarviossa tytäryhteisöille asetetuista tavoitteista

4. yhtiöjärjestyksen ja sääntöjen muuttaminen
5. toimitusjohtajan valinta ja palkkausjärjestelmä
6. pääomarakenteen muuttaminen
7. toimintaan nähden merkittävät investoinnit
8. kiinteistö- ja yrityskaupat
9. osakkeiden merkintä, mikäli osakkeiden ostamista ja omistamista ei ole erityisesti annettu yhtiön tehtäväksi
10. varsinaiseen toimintaan kuulumattomat tai siihen vain epäsuorasti liittyvät investoinnit ja niiden rahoitus
11. toimintaan nähden tärkeän omaisuuden tai oikeuksien (ml. immateriaalioikeudet) hankkiminen, myyminen, vuokraaminen, luovuttaminen tai panttaaminen
12. merkittävä lainanotto ja -anto sekä vakuuksien, takausten taikka muiden yhtiötä sitovien merkittävien rahavelvoitteiden antaminen tai niiden ehtojen muuttaminen
13. periaatteelliset tai taloudellisesti merkittävät sopimukset ja toiminnan laajakantoiset muutokset
14. merkittävät henkilöstöpoliittiset linjaukset
15. yhtiökokoukselle tehtävä voitonjakoehdotus, mikäli se poikkeaa yhtiön noudattamasta tavanomaisesta voitonjakokäytännöstä
16. muuhun kuin yhteisön tavanomaiseen toimintaan kuuluvat tai epätavallisin ehdoin tehtävät sopimukset yhtiön ja sen osakkeenomistajan taikka hallituksen jäsenen välillä, kyseisten sopimusten muuttaminen sekä sopimuksiin perustuvista oikeuksista luopuminen
17. yhteisön omaisuuden luovuttaminen konkurssiin tai selvitystilaan taikka saneerausmenettelyyn hakeutuminen.

2.3 Tytäryhteisöjen tiedottamisvelvollisuus konsernijohtolle

Yhtiötä koskevasta tiedottamisesta vastaa yhtiön puolesta hallitus ja toimitusjohtaja sekä kuntayhtymän puolesta yhtymähallitus ja kuntayhtymäjohtaja-rehtori. Yhtiön tiedottamisen on tuettava OSAO-konsernin asettamia tavoitteita ja toimintapolitiikkaa. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida kuntayhtymän yleiset tiedotusperiaatteet sekä julkisuus- ja salassapitosäännökset.

Konsernijohtajalla tai hänen määräämällään on läsnäolo- ja puheoikeus, mutta ei päätösvaltaa tytäryhteisöjen hallituksen kokouksissa. Menettelyllä pyritään varmistamaan aktiivinen omistajaohjaus ja välittömän sekä merkityksellisen tiedon välittyminen kuntayhtymän ja tytäryhteisön välillä.

2.4 Tytäryhteisössä noudatettava henkilöstöpolitiikka

OSAO-konsernin tytäryhteisön on noudatettava toiminnassaan pääsääntöisesti kuntayhtymän henkilöstöpolitiikan periaatteita sekä voimassa olevia alan työehtosopimuksia. Etenkin harkinnanvaraisten työsuhteen etujen myöntämisessä tytäryhteisöjen on noudatettava kuntayhtymän käytäntöä. Tällaisia ovat esimerkiksi harkinnanvaraiset palkkaedut, harkinnanvaraiset työvapaat, oikeus luontoissuorituksiin ja lisäeläke-etuihin.

Yhtiön hallitus päättää toimitusjohtajan kokonaispalkasta, palkitsemisesta ja työsuhde-eduista.

Henkilöstön käytön tulee olla tehokasta, tarkoituksenmukaista ja taloudellista. Henkilöstön osalta huomioidaan mahdollisuudet henkilöstön sisäiseen liikkuvuuteen ja toimintojen hoitamiseen keskitetysti.

Tytäryhteisö järjestää eläkevakuutuksensa Kuntien eläkevakuutuksessa silloin, kun se on kuntayhtymän edun mukaista eikä tytäryhteisön etu muuta edellytä.

2.5 Tavoitteiden asettaminen tytäryhteisöille

Kuntayhtymä asettaa talousarviossa tytäryhteisöille toiminnan ja talouden tavoitteita, joilla pyritään varmistamaan omistaja-arvon kehittyminen ja suojaaminen ja että yhteisöjen toiminta on OSAO-konsernin kokonaisedun mukaista. Konsernijohto vastaa tytäryhteisöjen toiminnan ja talouden tavoitteiden valmistelusta yhtymähallitukselle.

2.6 Konserniraportointi ja seuranta

Kuntalain 116 §:n mukaan kuntayhtymän tytäryhteisön on annettava yhtymähallitukselle OSAO-konsernin taloudellisen aseman arvioimiseen ja sen toiminnan tuloksen laskemiseen tarvittavat tiedot. OSAO-konsernin tytäryhteisöraportoinnissa mukana olevan yhteisön tulee toimittaa kuntayhtymän tarvitsemat tiedot annettujen ohjeiden ja aikataulujen mukaisesti. Tytäryhteisöillä tulee olla tätä varten riittävät talouden ja toiminnan seuranta- ja mittausjärjestelmät sekä yhteisön hallituksen hyväksymät sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet. Esimerkiksi todennäköisesti realisoituvasta riskistä on raportoitava viipymättä konsernijohtolle.

Tytäryhteisö raportoi kuntayhtymälle toimintansa ja taloutensa kehitymisestä yhtymähallituksen määräämällä tavalla. Tytäryhteisön on lisäksi raportoitava kuntayhtymälle erikseen, mikäli sen toiminta ei oleellisilta osin vastaa ennakoitua kehitystä.

Konsernijohdolla ja yhtymähallituksella on oikeus saada käyttöönsä tytäryhteisöjen hallitusten kokousten esityslistat ja pöytäkirjat sekä muu yhtiön seurannan kannalta tarpeellinen dokumentaatio.

Tytäryhteisön raportointi:

Osavuosikatsaukset annetaan yhtymähallitukselle TTS-asiakirjan mukaisesti.

Vuosiraportointi tapahtuu tilinpäätöksen yhteydessä. Tilinpäätös ja toimintakertomus on laadittava kirjanpitolain ja osakeyhtiölain säädösten mukaisesti. Merkittävät poikkeamat hyväksytystä suunnitelmasta, talousarviosta ja rahoitusasemasta on raportoitava aina välittömästi konsernijohtolle. Tytäryhteisön on annettava konsernijohtoon pyynnöstä muitakin selvityksiä toiminnastaan ja taloudestaan.

Tytäryhteisöjen on toimitettava tilinpäätöksen yhteydessä seuraavat raportit:

- talousarvion toteutuminen tuloslaskelman muodossa
- osavuosikatsauksen yhteydessä arvio talousarvion toteutumisesta vuositasona
- selvitys rahoitusasemasta/sijoitustoiminnasta
- selvitys vuositasoitteiden toteutumisesta ja toteutusvaiheesta
- lähiajan merkittävimmät toiminnalliset ja taloudelliset tapahtumat

Tarvittavat tiedot toimitetaan yhtymähallituksen määräämällä tavalla ja määräämässä muodossa erikseen annettavan aikataulun mukaisesti.

Menettelytapaohjeita antaa ja konserniyhteisöjen tietoja konsernitalinpäätöksen laatimiseksi pyytää kuntayhtymän lisäksi myös Monetra Oulu Oy.

2.7 Konsernivalvonta

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan konsernijohtoon vastuulla olevaa tytäryhteisöjen toiminnan tuloksellisuuden ja taloudellisen aseman seurantaan, analysointia ja raportointia. Konsernijohtoon tehtävänä on järjestää tytäryhteisöjen toiminnan aktiivinen omistajaohjaus, toiminnan ja talouden seuranta sekä niihin liittyvien riskien arviointi.

Konsernivalvonnalla tarkoitetaan myös konsernijohtoon noudattamisen sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimivuuden seurantaan. Tytäryhteisön hallituksen tulee hyväksyä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan toimintaohjeet

sekä seurata ja arvioida niiden tuloksellisuutta yhtymäkokouksen hyväksymien sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan perusteiden mukaisesti. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestäminen kuuluu tytäryhteisön hallitukselle ja toimitusjohtajalle. Tytäryhteisön on raportoitava olennaisista riskeistä konsernijohtolle.

2.8 Tilintarkastus ja tarkastuslautakunnan tiedonsaanti

OSAO-konsernissa noudatetaan yhtäläistä tilintarkastustapaa. Kuntayhtymällä ja sen tytäryhteisöillä on sama tilintarkastusyhteisö. Tarkastuslautakunnan tehtävänä on arvioida, ovatko yhtymäkokouksen asettamat toiminnan ja talouden tavoitteet kuntayhtymässä ja OSAO-konsernissa toteutuneet ja onko toiminta järjestetty tuloksellisella ja tarkoituksenmukaisella tavalla.

Kuntayhtymän tilintarkastajalla on salassapitoa koskevien säännösten estämättä oikeus saada kuntayhtymän viranomaisilta ja kuntakonserniin kuuluvilta yhteisöiltä tiedot ja nähtävikseen asiakirjat, joita hän pitää tarpeellisina tarkastustehtävän hoitamiseksi.

Tarkastuslautakunnan tietojensaantioikeus tytäryhteisöistä rajoittuu konsernijohton raportointiin ja muihin kuntayhtymän viranomaisten hallussa oleviin asiakirjoihin. Tarkastuslautakunnalla ei kuitenkaan ole oikeutta saada tietoja ja nähtävikseen asiakirjoja suoraan tytäryhteisöjen toimielimiltä tai vastuuhenkilöiltä. Tarkastuslautakunnan jäsen ei saa paljastaa haltuunsa saamaa salassa pidettävää tietoa sivulliselle. Tarkastuslautakunta voi kutsua tytäryhteisön toimielimen jäsenen tai palveluksessa olevan henkilön kuultavaksi lautakunnan kokoukseen.

3 Sisäinen valvonta, riskienhallinta sekä sisäinen tarkastus

3.1 Sisäinen valvonta

Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava siitä, että yhtiössä on toimiva johtamisjärjestelmä ja säännöllinen raportointi, joka on oikeassa suhteessa liiketoiminnan laatuun ja laajuuteen. Sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan tavoitteena on osaltaan varmistaa, että yhteisön toiminta on tehokasta ja tuloksellista, informaatio luotettavaa ja että säännöksiä ja toimintaperiaatteita noudatetaan. Hallituksen tulee säännöllisesti arvioida yhteisön sisäisen valvonnan sekä riskienhallinnan tuloksellisuutta.

3.2 Riskienhallinta

OSAO-konsernissa noudatetaan kuntayhtymän ja tytäryhteisön kesken hyväksytyjä riskienhallinnan perusteita ja ohjeita. Tytäryhteisön on neuvoteltava riittävän ajoissa kuntayhtymäjohtaja-rehtorin kanssa riskianalyyseihin ja riskien vakuuttamiseen liittyvistä asioista.

Tytäryhteisön tulee raportoida konsernijohtolle tytäryhteisön merkittävimmistä riskeistä sekä riskienhallinnan toimivuudesta ja riittävydestä yhteisön toimintakertomuksessa vuosittain ja tarvittaessa myös osavuosikatsauksessa. Mikäli tytäryhteisössä havaitaan tilikaudella uusia ja merkittäviä riskejä, tulee niistä raportoida viipymättä konsernijohtolle. Lisäksi tulee varmistaa, että raportoinnin perusteella ryhdytään tarvittaviin toimenpiteisiin.

3.3 Sisäinen tarkastus

Sisäinen tarkastus on osa sisäistä valvontaa. Sisäinen tarkastus auttaa konsernijohtoa sen riskienhallinta-, valvonta-, johtamis- ja hallintoprosessien tuloksellisuuden arvioinnissa ja kehittämisessä. Sisäinen tarkastus arvioi sisäisen valvontajärjestelmän ja riskienhallinnan tarkoituksenmukaisuutta sekä tuloksellisuutta ja pyrkii siten edistämään kuntayhtymän ja OSAO-konsernin tavoitteiden saavuttamista. Sisäisen tarkastuksen tehtävät määritellään hallintosäännössä sekä yhtymähallituksen hyväksymässä sisäisen tarkastuksen toimintaohjeessa.

Sisäisellä tarkastuksella on oikeus pyytää tytäryhteisöiltä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan arviointi- ja kehittämistoiminnan sekä muun tarkastustoiminnan edellyttämät tiedot. Sisäisellä tarkastuksella on oikeus tarkastaa

tytäryhteisön toimintaa ja taloutta sekä sisäisen valvonnan ja riskienhallinnan järjestämistä. Sisäisen tarkastuksen henkilöstö ei saa paljastaa sivulliselle haltuunsa mahdollisesti saamaansa salassa pidettävää tietoa.

4 Konsernin toiminnan, talouden ja investointien suunnittelu sekä ohjaus

Yhtymäkokous asettaa talousarviossa tytäryhteisölle toiminnan ja talouden tavoitteita, jotka on johdettu kuntayhtymän strategiasta. Tavoitteisiin vaikuttaa myös yhteisön taloudellinen asema, toimintaympäristö ja liiketoiminnan luonne. Konsernijohto neuvottelee tytäryhteisöjen kanssa asetettavista tavoitteista ennen niiden lopullista hyväksymistä. Yhteistyön tuloksena asetetuilla tavoitteilla pyritään varmistamaan, että tytäryhteisöjen toiminta on OSAO-konsernin kokonaisedun mukaista. Tytäryhteisöjen taloussuunnitelmien tulee perustua yhtymäkokouksen niille asettamiin tavoitteisiin.

Tytäryhteisöjen hallitus vastaa asianmukaisen taloudenhoidon järjestämisestä. Konsernijohto pyrkii tukemaan asetettujen tavoitteiden saavuttamista.

Osakeyhtiölain (624/2006) mukaan yhtiön hallitus huolehtii yhtiön hallinnosta ja toiminnan asianmukaisesta järjestämisestä.

1. Tytäryhteisön on toimitettava vuosittain kuntayhtymälle taloussuunnitelma, johon sisältyy tulos-, rahoitus- ja investointisuunnitelma yhtymähallituksen erikseen antaman aikataulun mukaisesti. Taloussuunnitelman on oltava vähintään kolmivuotinen ja siitä on käytävä ilmi tytäryhteisölle asetetut taloudelliset ja toiminnalliset tavoitteet.
2. Tytäryhteisön talousarvio on toimitettava yhtymähallitukselle tiedoksi.
3. Investointien suunnittelussa tulee ottaa huomioon myös verosäännökset. Merkittävistä investoinneista ja hankkeista neuvotellaan konsernijohtoon kanssa.
4. Investointisuunnitelma laaditaan kolmelle vuodelle.
5. Toimintarakenteita muutettaessa tulee huomioida muun muassa tuloveroa, varainsiirtoveroa, arvonlisäveroa ja valtiontukia koskeva sääntely ja niiden vaikutukset yhteisön ja OSAO-konsernin taloudelliseen asemaan siirtymävaiheessa ja sen jälkeen.
6. Kuntayhtymän ja sen tytäryhteisön välisissä taloudellisissa suhteissa tulee ottaa huomioon valtiontukea (julkista tukea) koskeva Euroopan unionin ja Suomen kansallinen kilpailuneutraaliteettia koskeva sääntely.

5 Konsernin sisäiset palvelut

5.1 Konsernin sisäiset hankinnat

Hankintayhteistyöhön sovelletaan lakia julkisista hankinnoista ja käyttöoikeussopimuksista (1397/2016), kuntayhtymän hankintaohjeita tai erityisalojen hankintalakia.

Tytäryhteisön on selvitettävä hankintayhteistyön edellytykset ennen hankintojen toteuttamista. Päätös hankintayhteistyöhön osallistumisesta tehdään erikseen kussakin tytäryhteisössä kuntayhtymän ohjeistuksen mukaisesti, ellei ole perusteltua syytä poiketa siitä. Hankintaohjeissa annetaan yksityiskohtaisemmat määräykset hankintojen menettelytavoista ja yhteishankinnoista. Hankintalainsäädäntö ja sen nojalla annetut hankintaohjeet

koskevat vain hankintoja. Merkittävien käyttöomaisuushyödykkeiden ja arvopapereiden luovutuksista on neuvoteltava kuntayhtymäjohtaja-rehtorin kanssa.

5.2 Maksuliikenne ja rahoitus

OSAO-konsernissa pyritään yhteisöjen yhteistyöllä parhaaseen mahdolliseen tulokseen ja hyötyyn. Maksuliikennepalveluja voidaan hoitaa konsernissa keskitetysti. Maksuvalmius on pidettävä kussakin konserniin kuuluvassa tytäryhteisössä riittävänä.

Vieraan pääoman hankinnan on oltava toiminnallisesti ja taloudellisesti perusteltua. Pitkäaikaisten lainojen käyttö suurimmissa hankkeissa vahvistetaan talousarviossa. Talousjohtaja hoitaa konsernissa rahoitus-, kassavirta- ja otto- ja antolainausasioita. Tytäryhteisöllä on velvollisuus hyvissä ajoin aloittaa neuvottelu kuntayhtymäjohtaja-rehtorin ja talousjohtajan kanssa rahoitus-, kassavirta-, otto- ja antolainauksia varten. Tytäryhteisö kilpailuttaa pitkäaikaiset ottolainansa tai ottaa käyttöön kuntatodistuksia tai limiittiluoton lyhytaikaisiin lainatarpeisiin.

5.3 Sijoitustoiminta

Tytäryhteisön on järjestettävä sijoitustoimintansa yhteistyössä kuntayhtymän kanssa. Sijoituksen onnistumisesta vastaa ensisijaisesti tytäryhteisön päätösvaltainen toimielin.

5.4 Takauksen ja vakuuden antaminen

Takauksista päättäminen kuuluu yhtymäkokouksen toimivaltaan. Kuntayhtymä voi taata tytär- ja osakkuusyhteisöjen ottolainoja, mikäli se pienentää lainakustannuksia tai tytäryhteisöllä ei ole muita vakuuksia. Kuntayhtymä voi vaatia takauksista takausprovision. Takauksissa on otettava huomioon EU-lainsäädännön ja valtiontukisäännöksiä rajoitukset.

Tytäryhteisö ei voi ilman konsernijohtajan lupaa myöntää takauksia tai käyttää omaisuuttaan vakuutena.

6 Kuntayhtymän luottamushenkilöiden tietojensaantioikeuden turvaaminen

Julkisomisteisten yhtiöiden tulee OECD:n corporate governance -suositusten mukaan toimia läpinäkyvästi ja noudattaa samoja korkeatasoisia hyvän hallinnon ja johtamisen periaatteita kuin yksityiset osakeyhtiöt. Kuntalain 47 §:n mukaan konserniohjeen tulee sisältää määräykset siitä, miten kuntayhtymässä turvataan luottamushenkilöiden tietojensaantioikeus tytäryhteisöjen toiminnasta. Yhtymä- ja yhtiökokousedustajilla on oikeus saada tehtävänsä hoitoa varten konsernijohtolta tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita hän pitää toimessaan tarpeellisena sekä myös muulla luottamushenkilöllä on oikeus saada kuntayhtymän viranomaisilta sen hallussa olevia tytäryhteisöjen toimintaa koskevia tietoja, joita hän pitää toimessaan tarpeellisina ja jotka viranomaisten toiminnan julkisuudesta annetun lain (621/1999) 6 ja 7 §:n mukaan eivät ole vielä julkisia, jollei salassapitoa koskevista säännöksistä muuta johdu.

Tietojen saantia koskeva pyyntö esitetään kirjallisesti yhtymähallitukselle, jos kyse on kuntayhtymän hallussa olevista tiedoista. Yhteisön hallitus kuitenkin vastaa siitä, ettei se luovuta salassa pidettävää tietoa. Osakeyhtiölain mukaan hallitus tai sen jäsenet eivät saa antaa yhtiön asioista tietoja, joiden ilmitulo voi vahingoittaa yhtiötä.

Luottamushenkilö ei saa luovuttaa tietojensaantioikeuden nojalla saamia tietoja eteenpäin, koska tiedot on tarkoitettu vain hänelle henkilökohtaisesti luottamustehtävän hoitamista varten. Asiakirjoihin tulee merkitä, mikäli ne ovat salassa pidettäviä.

7 Viestintä

Hyvä hallinto edellyttää luotettavaa ja riittävää tiedottamista. Tytäryhteisön hallituksen on huolehdittava, että tiedottaminen on riittävää ja että se täyttää kuntalain vaatimukset. Tiedottamisessa ja tietojen antamisessa yhteisöjä koskevissa asioissa tulee huomioida julkisuus- ja salassapitosäännökset. Tiedottamisesta vastaa tytär yhteisön toimitusjohtaja tai vastaava sekä hallitus.

8 Tytäryhteisöjen hyvä hallinto- ja johtamistapa

Yhtymähallitus ja tytär yhteisön hallitus hyväksyvät hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskevan suosituksen, joka on erillinen asiakirja.

Tytär yhteisön hallituksen puheenjohtajan tulee huolehtia hallituksessa hyväksytyt ohjeen antamisesta uudelle toimitusjohtajalle ja uusille hallituksen jäsenille heidän tultua valituksi tehtävään. Hyvää hallinto- ja johtamistapaa koskeva ohje ohjaa myös yleisohjeena kuntayhtymää yhtiökokouksessa edustavia ja muita kuntayhtymän puolesta omistajaohjausta toteuttavia.